

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКИ
НАСЕЛЕННЯ
(назва факультету/підрозділу)
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

загальний обов'язковий освітній компонент

за першим (бакалаврським) рівнем освіти за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія» за спеціальністю 053 «Психологія» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Рекомендовано кафедрою соціальних і
гуманітарних дисциплін на 2024-2025
навчальний рік
Протокол від «12» січня 2025 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Організаційна психологія»
«Політична психологія»

2025 рік

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1. Анотація

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Політична психологія» сприяють глибокому й різнобічному дослідженню та аналізу особистості у суспільстві, збагаченню наукового світогляду здобувачів та їх психологічної культури.

Відмінною особливістю цього курсу є те, що на заняттях застосовується метод порівняльного аналізу світових соціальних та політичних систем, активне навчання, творче оперування засвоєними знаннями, розуміння перспектив розвитку сучасної політичної психології, розвиток у здобувачів вищої освіти базових компетенцій психолога.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Дмитренко Марія Йосипівна, професор кафедри суспільних наук, факультету цивільного захисту, доктор філософських наук, професор
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 14. Номер телефону: 050 664 9699
E-mail	-dmytrenko-@ukr.net
Наукові інтереси	Стосуються проблем організаційної психології, корпоративної культури організацій та дослідження соціальних проблем.
Професійні здібності	Організаційні та комунікативні якості; навички навчання та викладання; навички організації освітнього процесу та наукової діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор філософських наук 09.00.04 «Філософська антропологія, філософія культури». Автор та співавтор 10 колективних монографій, понад 100 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті інституту (<https://chipb.dsns.gov.ua/ua/Osvitnya-diyalnist.html>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у перший та четвертий четвер кожного місяця з 14.00 до 15.00 в кабінеті № 245. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни

Метою викладання дисципліни «Політична психологія» є формування у здобувачів політичної свідомості, уявлень про психологічні особливості політичних процесів та феномени політичного життя формування та психологічної компетентності, що є необхідною передумовою розвитку у майбутніх психологів готовності до професійної діяльності, а також створення мотивації до продуктивної навчальної діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Обов'язкова професійна	
Рік підготовки	4-й	4-й
Семестр	8-й	8-й
Обсяг дисципліни:		
в кредитах ЄКТС	3	3
кількість модулів	2	2
загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
лекції (годин)	14	10
семінарські, практичні (годин)	16	2
самостійна робота (годин)	60	78
Форма підсумкового контролю		
екзамен	-	-

6. Передумови для вивчення дисципліни

Перереквізити: соціальна психологія, конфліктологія, політологія, соціологія.

Постреквізити: організаційна психологія, психогігієна праці в особливих умовах діяльності, соціально-психологічний тренінг психологічної підготовки до діяльності в екстремальних умовах.

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

– досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання:

- застосовувати сучасні форми пропаганди;
- вести агітаційну та пропагандистську роботу;

- захиститись від пропагандистського впливу;
- готувати матеріали для виступів та дебатів.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	І. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК-4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
	СК-3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК-4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1 Політична психологія як наука

Тема 1. Політична психологія як наука

Література: [Баз.: 2, 5, 9. Доп.: 2, 6-8, 19].

Тема 2. Політична психологія особистості

Література: [Баз.: 2, 6, 10. Доп.: 4, 8, 16, 20].

Тема 3. Психологія політичного лідерства

Література: [Баз.: 2, 4, 9. Доп.: 4, 8, 11, 15].

МОДУЛЬ 2 Психологія груп у політиці

Тема 4. Психологія груп у політиці

Література: [Баз.: 2, 3, 8. Доп.: 1, 5, 8, 18].

Тема 5. Психологія масової свідомості та громадської думки

Література: [Баз.: 2, 3, 7. Доп.: 5, 7, 10, 17].

Тема 6. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля

Література: [Баз.: 1, 2, 4, 7. Доп.: 1, 9, 11, 18].

Тема 7. Психологія політичного конфлікту

Література: [Баз.: 2, 8, 9. Доп.: 8, 9, 14, 15].

**Контрольна робота за модулем
Екзамен**

9. Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	усього	у тому числі		
		лекції	семінари	самостійна робота
Модуль 1 Політична психологія як наука				
Тема №1. Політична психологія як наука	12	2	2	8
Тема №2. Політична психологія особистості	12	2	2	8
Тема №3. Психологія політичного лідерства	13	2	2	9
<i>Разом за модулем 1</i>	37	6	6	25
Модуль 2 Психологія груп у політиці				
Тема №4. Психологія груп у політиці	12	2	2	8
Тема №5. Психологія масової свідомості та громадської думки	13	2	2	9
Тема №6. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля	13	2	2	9
Тема №7. Психологія політичного конфлікту	13	2	2	9
Контрольна робота за модулем	2	-	2	-
<i>Разом за модулем 2</i>	53	8	10	35
Екзамен	-	-	-	-
<i>Разом за модулем</i>	90	14	16	60
Усього годин	90	14	16	60

10. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів викладені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія».

1. Історія та сучасність політичної психології.
2. Психологічні складові політичної психології.
3. Основні напрямки розвитку політичної психології.
4. Роль психології у політичній діяльності
5. Політична свідомість особистості.
6. Психологічні аспекти політичної культури.
7. Основні елементи політичної культури.
8. Політична свідомість та політична поведінка.
9. Роль особистості у політиці.
10. Психологія політичної діяльності.
11. Психологічні аспекти політичного впливу.
12. Психологія малих груп у політиці.
13. Формування політичних поглядів особистості.
14. Психологія політичного вибору громадян.
15. Основні психологічні типи політичних лідерів.
16. Психологія політичного іміджмейкінгу.
17. Психологічні аспекти масової політичної свідомості.
18. Психологія поведінки у політичній діяльності.
19. Психологічні методи впливу.
20. Політичний маркетинг та психотехнології.
21. Психологічний феномен лідера.
22. Психологічні типи лідерів та вождів.

11. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчання заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

– методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);

– методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;

– методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

– інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

– науково-дослідна робота;
– самостійна робота.

12. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести, презентації, реферати, презентація власних досліджень.

13. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою – ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	4-бальна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

14. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, розгляду практичних ситуацій.

Підсумковий контроль проводиться у формі підсумкової модульної роботи та екзамену.

15. Розподіл та накопичування балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Загальна максимальна сума балів за видами занять	
Модуль 1	I. Поточний контроль			
	Лекції	14	0	0
	Семінари, (практичні заняття)	14	5	35
	Індивідуальні завдання	-	5	5
	II. Підсумковий контроль			
	ПМР	1	20	20
	Іспит	1	40	40
Разом за модуль 1			100	

Примітка: за виконання творчих робіт з навчальної дисципліни здобувачу можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів не має перевищувати 20. Максимально можлива сума підсумкової оцінки з дисципліни (з урахуванням додаткових заохочувальних балів) – 100 балів. Види творчих робіт та критерії щодо їх оцінювання наведені у методичних вказівках щодо виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» (розділ «Заохочувальне оцінювання»).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському (практичному) занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському (практичному) занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5-4 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни.

3-2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, професійна термінологія використана вірно.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки при аргументації, використана термінологія плутана.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. При виконанні практичних завдань оцінюється вміння правильно підібрати психодіагностичний комплекс та вміння застосовувати знання на практиці.

Підсумкова модульна робота є складовою підсумкового контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час

проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох запитань. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульної роботи (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів по 10 балів за питання):

10 балів – питання розкрито в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, наявний творчий підхід.

9-8 бали – питання розкрито вірно, але обґрунтування відповіді недостатнє, професійна термінологія використана вірно.

7-6 бали – питання розкрито у цілому вірно, допущені помилки при аргументації, використана термінологія вірна.

5-4 бали – питання розкрито частково, допущені значні помилки при аргументації, використана термінологія плутана.

3-1 бал – питання розкрито на рівні окремих фрагментів, аргументація відсутня.

0 балів – питання не розкрито.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі та проводиться у формі іспиту.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з двох питань теоретичного та одного питання практичного характеру. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення прикладів, аналізу психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі (оцінюється від 0 до 40 балів):

40 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст поставлених завдань;

39-30 бали – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст поставлених завдань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

29-19 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

18-1 балів – здобувач частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту поставлених завдань.

У разі незгоди із результатом підсумкового контролю або порушенням процедури його проведення здобувач має право на їхнє оскарження. Порядок такого оскарження викладений у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання завдань індивідуальної роботи у першому модулі дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 5 балів і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недобросовісності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – здобувач створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – здобувач самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Групова презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно. Усі учасники групи беруть активну участь у висвітленні презентації;

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена.

Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють. Переважна більшість учасників групи беруть участь у висвітленні презентації;

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації. Окремі учасники групи або лише один з них може пояснити викладені ідеї;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно. Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проекту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

16. Перелік завдань для підготовки до екзамену

1. Природа і сутність політики.
2. Особливості взаємодії політики з іншими сферами життєдіяльності.
3. Теоретичні та соціально-історичні передумови виникнення політичної психології.
4. Предмет, об'єкт і метод політичної психології.

5. Особливості та форми вияву політичної психології.
6. Політика і людина.
7. Політична соціалізація: становлення особистості.
8. Політична участь і поведінка: особливості та основні типи.
9. Психологія політичного мислення.
10. Психологічні аспекти формування і особливості функціонування політичної еліти.
11. Лідерство як соціальне явище.
12. Ранні і сучасні психологічні теорії лідерства.
13. Моделі типології лідерства.
14. Типи політичних портретів.
15. Класифікація політичного лідерства.
16. Риси політичного лідера.
17. Група як суб'єкт політики.
18. Типи і типології малих груп в політиці.
19. Особливості малих груп в політиці.
20. Особливості великих груп в політиці.
21. Етапи формування малих груп в політиці та їхні основні характеристики.
22. Внутрішні механізми становлення політичної групи.
23. Політична влада як основний об'єкт політичної психології.
24. Основні концепції політичної влади.
25. Джерела і засади влади.
26. Ознаки та функції влади.
27. Форми прояву політичної влади.
28. Ресурси влади.
29. Легітимність влади.
30. Політичні кризи та їх детермінація.
31. Політична опозиція як суб'єкт політичного процесу.
32. Політична свідомість як психологічний феномен.
33. Політична ідеологія.
34. Психологія мас.
35. Специфічні ознаки масової свідомості.
36. Громадська думка як прояв масової суспільно-політичної свідомості.
37. Національна ідея як об'єднуючий чинник української реформації.
38. Поняття маніпуляції у психології.
39. Особливості політичних маніпуляцій.
40. Напрями політичного маніпулювання свідомістю.
41. Види політичних маніпуляцій.
42. Поняття політичного міфу.
43. Типологія політичної міфотворчості.
44. Поняття політичного насилля.
45. Форми політичного насилля.
46. Протидія політичному насиллю.
47. Поняття політичного конфлікту.
48. Типи політичних конфліктів та їх функції.
49. Причини виникнення політичних конфліктів.
50. Психологічні умови попередження та розв'язання політичних конфліктів.

17. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів.

3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.

5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.

6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.

7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документами НУЦЗ України.

18. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні документи

1. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 565.

2. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» підготовки здобувача на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України.

Базова література

1. Арабчук Я. Роль політичних партій в соціалізації особистості. Гілея: науковий вісник. Вип. 74. Київ, 2013. С. 209–213.
1. Бедрак Н. М. Лобістська діяльність як складова процесу політичного представництва. Молодий вчений. 2015. № 10 (25). С. 204–207.
2. Висоцький О. Психологічні детермінанти технологій легітимації політичної влади. Освіта регіону: політологія, психологія, комунікація. 2012. № 3. С. 77–83.
3. Гошовська В. А. Політичне лідерство: навч. посібник / В. А. Гошовська, авт. кол.; за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко. Київ: НАДУ, 2013. 300 с.
4. Гошовська В. А., Ковбасюк Ю. В., Пашко Л. А. Керівництво та лідерство в системі державної служби: навч.-метод. посібник. Київ: НАДУ, 2011. 144 с.
5. Етнополітична культура в Україні: реалії та виклики часу. Київ:

ПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2010. 431 с.

6. Жадан І. В. Методологічні засади дослідження взаємодії суб'єктів політичної соціалізації як чинника структурування політичної картини світу студентської молоді. Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2011. Вип. 12 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/Soc_Gum/ppp/2011_12/Zhadan.htm.

7. Жадан І. В. Механізми політичної соціалізації молоді в умовах модернізації освіти. Наукові студії із соціальної та політичної психології. Київ: Міленіум, 2011. Вип. 28 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ujrn/Soc_Gum/Nssp/2011_28/Zhadan.htm.

8. Канівець Т. М., Фесун Г. С., Галичанська А. В. Психологія маркетингу та реклами: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний ун-т, 2015. 112 с.

9. Карлова В. Проблеми формування загальнонаціональної ідеології в Україні. Демократичне врядування: Науковий вісник. Львів, 2010. Вип. 6. С. 17–24.

10. Козирєв М. П. Політична психологія: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 648 с.

12. Корнієнко В. О., Добіжа В. В. Формування політичної культури сучасної владної еліти в Україні: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2010. 160 с.

13. Краснокутський О. В. Генеза проблеми формування ідеології державотворення у період Нового часу. Гілея. 2013. № 5. С. 390–395.

14. Лозинський О. М. Політична психологія: навч. посібник. 4-те вид., доп. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 251 с.

15. Оверченко А. І., Кашуба В. С. Використання засобів впливу у політичній агітації. Практична психологія та соціальна робота. 2013. № 12. С. 61–68.

16. Отрешко В. Ідеологія як складова державотворення. Освіта регіону: політологія, психологія, комунікація. 2013. № 1. С. 99–107.

17. Півнева Л. М. Трансформація політичної свідомості в контексті модернізації політичної системи й українські реалії [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

18. Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець, Ю. Шаповал та ін. Київ: Парламент. вид., 2011. 808 с.

19. Поснова Т. П. Політична соціалізація студентської молоді: психологічний дискурс / [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_NNP_2010/Psihologia/70699.doc.htm.

20. Постол О. Посткласичні ідеологічні трансформації: монографія. Київ: ВЦ «Академія», 2015. 288 с.

21. Рудакевич О. М. Національна політична культура: теорія, методологія, український досвід: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, вид-во «Екон. думка», 2010. 456 с.

22. Семенченко Ф. Г. Політична діяльність: аксіологічний вимір: монографія. Київ: «Формат», 2011. 304 с.

23. Скуловатова О. В. Політична психологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. 280 с.

24. Тарасов С. Ю. Політична маніпуляція як феномен у політичному аспекті. Наукові праці МАУП. 2013. Вип. 4. С. 67–71.

25. Царенко О. О. Роль засобів масової комунікації в політичній соціалізації особистості. Гілея: науковий вісник. Вип. 52. Київ, 2012. С. 463–469.
26. Швалб Ю. М. Психологічні моделі соціалізації особистості. Актуальні проблеми психології. 2015. Т. 7. Вип. 38. С. 503–517.

Допоміжна:

1. Авер'янова Н. Сучасна політична еліта: перспективи розвитку. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 42. С. 29–38.
2. Акаймова А. Політична реклама як процес комунікації. Віче. 2011. № 6 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2468>.
3. Баршиполець О. Т. Брехня в інформаційному просторі та міжособовій комунікації: монографія / НАПН України, Інст-т соц. та політ. психології. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 648 с.
3. Бульбенюк С. Психологічний вплив атрибутивних властивостей форм політичної влади. Політичний менеджмент. 2012. № 1/2 (52/53). С. 74–81.
4. Висоцький О. В. Політична влада в Україні: проблеми легітимації та модернізації: монографія. Дніпропетровськ: Інновація, 2012. 130 с.
5. Висоцький О. Психологічні детермінанти технологій легітимації політичної влади. Освіта регіону: політологія, психологія, комунікація. 2012. № 3. С. 77–83.
6. Головатий М. Ф. Масова стихійна поведінка в дзеркалі сучасної політичної психології. Політика і духовність в умовах глобальних викликів. Політичні науки та методика викладання соціальнополітичних дисциплін. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 22; відп. ред. О. В. Бабкіна. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. Спецвипуск. С. 28–34.
7. Денисюк С. Г. Конспект лекцій з дисципліни «Комунікологія» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lektsii.org/5-6747.html>.
8. Іллін Є. П. Мотивація і мотиви. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2013. 512 с.
9. Канівець Т. М., Г. С. Фесун, А. В. Гальчинська. Психологія маркетингу та реклами: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. 112 с.
10. Кедик В. С. Інтернет-медіа в комунікативному середовищі політичної системи України. Гілея. 2012. № 6. С. 655–659.
11. Керівництво та лідерство в системі державної служби: навч.-метод. посібник / В. А. Гошовська, Ю. В. Ковбасюк, Л. А. Пашко. Київ: НАДУ, 2011. 144 с.
12. Карлова В. Проблеми формування загальнонаціональної ідеології в Україні. Демократичне врядування: науковий вісник. Львів, 2010. Вип. 6. С. 17–24.
13. Козловець М. А. Політична еліта як чинник цивілізаційного поступу України. Наукові праці МАУП. 2014. Вип. 1. С. 20–26.
14. Колодій А. Так звані нові партії практично нічим не відрізняються від старих. Національна безпека і оборона. 2015. № 6–7. С. 79–81.
15. Морарь М. В. Політична комунікація в іміджмейкерстві партійного лідера. Гілея: науковий вісник. 2014. Вип. 81. С. 329–333.
17. Науково-практична конференція «Ідеологія в сучасному світі», 19–20 жовт. 2011 р.: матер. доп. і вист. Київ: Видавничо-поліграфічний центр

«Київський університет», 2011. 223 с.

18. Олещенко В. Політичні еліти: особливості формування у період незалежності України. Вісник національної академії державного управління при Президентові України. 2012. Вип. 3. С. 175–182.

21. Політика в особах / за заг. ред. Ф. Рудича. Київ.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 398 с.

22. Політичні технології регулювання міжетнічної та міжконфесійної взаємодії у новітніх українських реаліях: аналітична доповідь / за ред. С. Римаренко. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2014. 188 с.

23. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.

24. Радченко Л. М. Групи інтересів та їх вплив на політичний процес. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2011. С. 47–52.

25. Рак О. Особливості природи формування особистісного політичного іміджу політика перед виборами. Освіта регіону: політологія, психологія, комунікація. 2012. № 4. С. 103–108.

26. Рибалка С. В. Якісні параметри регіональної політичної еліти в контексті державного будівництва: на прикладі сучасної України. Гілея. 2015. № 6. С. 391–395.

27. Семенченко Ф. Г. Критерії ефективності політичної діяльності. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2013. 31. С. 41–62.

28. Требін М. П. Політична культура владної еліти України в умовах розбудови демократичної правової держави. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць / за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. Харків: НТУ «ХПІ», 2010. Вип. 26 (30). С. 110–118.

29. Філософія і психологія публічної влади: монографія / В. Б. Дзюндзюк, Б. В. Дзюндзюк, О. І. Козлов, О. В. Котуков й ін.; за заг. ред. В. Б. Дзюндзюка. Харків: Вид-во «Магістр», 2015. 392 с.

30. Чорна Н. В., Авксентьева Т. Г. Тенденції в розвитку політичної комунікації в інформаційному суспільстві. Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. 2010. № 88. С. 46–52.

51. Шевчук П. Роль політичного класу та політичної еліти у розбудові держави. Ефективність державного управління. зб. наук. праць. 2015. Вип. 42. С. 29–38.

52. Шиманова О. Теоретичні основи дослідження політичної комунікації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25344/30-shimanova.pdf?sequence=1>.

Інтернет ресурси

1. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>
2. Пошукова система Springer <https://link.springer.com/>
3. Пошукова система Scirus <https://www.elsevier.com/>
4. Пошукова система Google books <https://books.google.com/>
5. Пошукова система DOAJ <https://www.doaj.org/>

6. Пошукова система DOAB <https://www.doabooks.org/>
7. Пошукова система SpringerOpen <https://www.springeropen.com/>
8. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>

Розробник(и):

(підпис)

Марія ДМИТРЕНКО
(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)